

Till: Regeringen, Miljödepartementet
Länsstyrelsen i Stockholms Län
Box 22067
104 22 STOCKHOLM

Älta 2010-12-06

Överklagande av beslut 4031-2010-9732

Föreningen Rädda Ältasjön (FRÄS) yrkar att Regeringen upphäver beslutet från Länsstyrelsen i Stockholms Län om avslag av föreningens överklagande av Stockholms Stadsbyggnadsnämnds beslut att anta detaljplanen för del av Solvärmen 1, DP 2008-20187-54 (se ref 6) och att Regeringen bifaller FRÄS ursprungliga yrkande om att beslutet att anta detaljplanen ska upphävas.

Föreningen Rädda Ältasjön hemställer om att Regeringen delger Naturvårdsverket sitt beslut.

Föreningen Rädda Ältasjön yrkar på att Regeringen prövar samtliga punkter i föreningens överklagan till Länsstyrelsen (**se bilaga 1**).

GRUNDER

I. a) Länsstyrelsens beslut innebär att detaljplaneändringen som Stockholms kommun beslutat om för den aktuella marken ska stå fast. Detta innebär att det ska kunna byggas en stor biogas-/gödselafabrik på platsen ”Solvärmen 1” där två naturreservat möts, Nacka- och Flatenreservatet. Det ena av dessa reservat är som FRÄS tidigare anfört direkt förbundet med ett Natura 2000-område vilket uppbär särskilt skydd enligt EU-regler. EG-domstolen har i två fall slagit fast kravet på att det skall göras en bedömning med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av Natura 2000-området när det är sannolikt eller det finns en risk för att den föreslagna planen eller projektet kommer att ha en betydande påverkan på det berörda området (**se ref 9**). Med hänsyn särskilt till försiktighetsprincipen anses en sådan risk föreligga när det på grundval av objektiva kriterier inte kan uteslutas att planen eller projektet kommer att ha en betydande påverkan på det berörda området. Artikel 6.3 i rådets direktiv 92/43/EEG (Habitatdirektivet), såsom den tolkats i de ovan nämnda EG-domarna, innebär att en miljökonsekvensbeskrivning måste upprättas i ett planärende som kan komma ha en betydande påverkan på Natura 2000-området.

Regeringsrätten har slagit fast att bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivning i 5:18§ PBL ska tolkas i ljuset av nämnda artikel (**se ref 8**).

I propositionen till 5:18§ PBL anförs bl a följande. En miljökonsekvensbeskrivning är en del av underlaget för ett beslut om antagande av en detaljplan. Vid prövningen av ett sådant beslut kan brister i underlaget leda till att beslutet upphävs. En bristfällig

miljökonsekvensbeskrivning kan därvid vara skäl för att anse att beslutet att anta detaljplanen inte kan godtas (**se ref 10**).

I bevarandeplanen för Natura 2000 området Söderbysjön-Dammtorpssjön listar Länsstyrelsen i Stockholms Län en rad sällsynta arter bl a bred paljettdykare, citronfläckad kärrtrollslända och grön mosaiktrollslända vilka är skyddad enligt Habitatdirektivet. Vidare anges i planen att en av förutsättningarna för skyddandet av de känsliga arterna är att läckaget av kväve och fosfor begränsas till nuvarande nivå¹ eller helst minskar. Det är ostridigt att kväve och fosfor kommer tillföras vid biogasproduktionen (**se bilaga 2**), därvid följs inte bevarande planen för Natura 2000 området Söderbysjön-Dammtorpssjön. Som EG-domstolen slagit fast i ovan hänvisade domslut ska en utredning av en eventuell påverkan på ett Natura 2000-område göras om det kan finnas en risk att en påverkan på ett Natura 2000-område kan ske. Avsaknaden av en sådan utredning torde anses innebära att miljökonsekvensbeskrivningen inte uppfyller ovan nämnda rättsregler. Både i den lokaliseringsstudie samt den miljökonsekvensbeskrivning (**se ref 1**) som ligger till grund för detaljplanen anges att en förekomst av Natura 2000-område är ett av de viktiga restriktionsområden som ska utredas. Natura 2000 området Söderbysjön-Dammtorpssjön nämns inte i lokaliseringsstudien. I miljökonsekvensbeskrivningen anges att området inte omfattas av Natura 2000-område.

Kommunens beslut om den aktuella detaljplaneändringen torde som ovan anförts vara ett brott mot EU-reglerna och de nationella reglerna. Kommunen har vidare fattat sitt beslut utan att ha haft ett godtagbart underlag kring risken för skador på området. Anmärkningsvärt är att kommunen bortsett från de krav Naturskyddsföreningen ställt i aktuellt fall på bl a fältstudier samt inventering av naturvärdet avseende planområdet mm., se yttrande från Naturskyddsföreningen i samrådet. På ”Solvärmen 1” finns bl.a. skyddsvärda arter av ek. Enligt Naturskyddsföreningens yttrande medför det faktum att det finns en skyddsvärd art en stor sannolikhet för att även andra skyddsvärda arter finns i området. Mot denna bakgrund har Naturskyddsföreningen krävt att noggranna fältstudier görs på platsen före någon åverkan görs på den. Vidare finns en rapport från Stockholms Universitet om ”Groddjur i en föränderlig värld”, (**se bilaga 3**). Denna rapport uttalar bl a att skyddsvärda groddarter finns i området samt att det är önskvärt, för arternas överlevnad, att knyta ihop Flatenområdet med Ältasjön. Ett bygge av en fabrik på platsen skulle gå i helt motsatt riktning och skära av nämnda områden än mer från varandra samt därmed skada arternas möjlighet till överlevnad. Enligt Habitatdirektivet ska denna unika miljö bevaras och inte utsättas för risk för irreparabla skador

b) Förutom att ett bygge av en biogas-/gödsselfabrik på ”Solvärmen 1” aktualiserar bindande EU-regler så finns även nationella regler till skydd för miljön och naturreservat. Att anlägga en miljöfarlig verksamhet kräver alltid särskild prövning. Rent generellt ska också försiktighetsprincipen tillämpas. I det aktuella fallet avses som nämnts inte bara etablering av miljöfarlig verksamhet, utan denna ska också anläggas direkt invid två naturreservat som är förbundet med Natura 2000-område. Själva det faktum att området utsetts till naturreservat visar att det är unikt och skyddsvärt. Bristen på redovisning i MKB:n om hur naturreservaten kan påverkas, samt bristen på fältstudier visar att kommunens underlag inför beslutet varit undermåligt. Denna brist är allvarlig, då de värden som riskerar att gå förlorade kan vara omöjliga att återställa i efterhand. I sådant fall måste krävas den allra högsta graden av försiktighet samt seriositet från både kommunen och inblandade företag före det att man går

---

¹ Fosforhalten i Söderbysjön var 2007-02-05 ca 30µgP/l, i Dammtorpssjön ca 15-20 µgP/l och i Ältasjön som ligger uppströms Söderbysjön är fosforhalten ca 75µgP/l.

till beslut. Det torde vara rimligt att kräva att det är ställt bortom allt tvivel att den planerade verksamheten ej kan innebära skada på den extra känsliga och skyddsvärda miljön. Mot bakgrund av alla de brister som finns i underlaget till beslutet, de formfel som begåtts i processen, biogasföretagets eget agerande med att lägga fram ett bristfälligt underlag som flera gånger behövt kompletteras, samt att kommunen själv i sitt beslut konstaterat att man inte är nöjd med ärendets utveckling, kan inte den höga grad av försiktighet som krävs anses uppnådd. Till detta kommer också att Naturskyddsföreningen i ett yttrande uttalat sig starkt kritiskt till planerna på fabriksbygge på "Solvärmen 1", se ovan nämnt yttrande från Naturskyddsföreningen.

II. En anmärkningsvärd brist i underlaget inför ändring i detaljplanen är också att någon beräkning av nettoenergiaspekten inte gjorts. Detta trots bestämmelsen i PBL 2kap 3 §, sista stycket. Det är allmänt vedertaget att biogas-/gödsel fabriker måste placeras nära råvaran för att det ska bli någon miljövinst totalt sett med biogasen. Läger man fabriken långt ifrån där råvaran ska hämtas (i detta fall såvitt vi kunnat förstå från landsbygden söder om Södertälje), och även återtransporteras i form av biprodukten gödsel, medför detta en enorm mängd onödiga transporter. Om det påstås vara till nytta för miljön med en placering som går emot vad som är allmänt vedertaget om var biogasfabriker bör placeras för att miljönytta ska uppnås måste bevisbördan falla på företaget/ kommunen angående detta. Presumtionen måste annars vara att projektet inte innebär någon miljönytta och det bör då inte genomföras. Det Stockholm skulle behöva är en biogasanläggning som processar råvaror från staden som t ex matavfall och sopor och för detta kan marken "Solvärmen 1" aldrig bli aktuell då den ligger för nära tätbebyggt område. Biogasföretaget själva har också ansett att marken inte är lämplig för sådan verksamhet och de återtog därför under pågående samråd sin ansökan att även få processa matavfall. Således kan endast råvara från jordbruk/ landsbygd bli aktuellt att processas på fastigheten "Solvärmen 1". Tillverkningen bör lämpligen ske där råvaran finns och där den producerade gödseln kan avsättas (**se bilaga 5**).

III. I Länsstyrelsens avslag av FRÄS överklagande har man lämnat de påpekanden av uppenbara brister i uppfyllande av Miljöbalkens regler för miljökonsekvensbeskrivningar utan avseende (**se bilaga 1: 1a-g, 2a-d, 3b-h, 4b-d, 4f-h, 5a-c samt 6a, b och d**). Bl a bryter MKB mot 2:2§ Miljöbalken, 6:12§ 6 pkt Miljöbalken samt 6:12§ 4 pkt Miljöbalken.

Eftersom den tilltänkta anläggningen har betydande miljöpåverkan har Länsstyrelsen härvid förfarit felaktigt då de undanlätit att pröva punkterna. Länsstyrelsens undanlåtenhet har inneburit ett åsidosättande av grundläggande rättssäkerhetsprinciper.

IV. Länsstyrelsens beslut innehåller även grava faktafel.

a) Länsstyrelsen skriver i sitt beslut att planförslaget har varit utställt för samråd under tiden den 3 augusti – den 14 september 2009. Som vi skrev i vårt överklagande till Länsstyrelsen (**se bilaga 1: 8a**) bereddes dock aldrig FRÄS tillfälle att delta i detta samråd, trots att FRÄS är som miljörättsorganisation ansedd sakägare av Länsstyrelsen. Detta strider mot 6:4§ Miljöbalken. Detta har inneburit att FRÄS ej beretts möjlighet att delta i planprocessen på det sätt lagen föreskriver. Det mot Miljöbalken stridande uteblivna samrådet har Länsstyrelsen helt förbisett i sitt beslut. Notabelt är även att det inte heller under utställningsskedet utgick någon information till boende eller föreningar i Älta. Bygget upptäcktes i stället av en slump av en uppmärksam Älta-bo när ekskogen skövlades. Detta är tydligt beskrivet i FRÄS överklagan, men inte heller detta faktum har Länsstyrelsen tagit ställning till i sitt beslut.

b) I detaljplanens särskilda sammanställning (**se bilaga 4**) som utfärdats efter att detaljplanens utställningsskede avslutats, har det tillkommit en vall som är över tre hög. Inte heller denna anordning har FRÄS eller någon annan organisation eller person fått chansen att ge

synpunkter på, i strid mot 6:4§ Miljöbalken. (Se bilaga 1: 6c).

c) Länsstyrelsen beskriver felaktigt i sitt beslut att den gällande stadsplanen medger en byggnadshöjd upp till 15 m. I själva verket är den maximala byggnadshöjden fem meter.

V. Länsstyrelsen har inte i sitt beslut påvisat att de till fullo beaktat lagstiftningen.

a) Länsstyrelsens motiverar även sin acceptans av den visuella påverkan av landskapsbilden med att biogas-/gödselanläggningen skall ges dov kulör. Dock har Stockholms Stadsbyggnadsnämnds beslutat i sitt antagande av detaljplanen att anläggningen ska ges ett arkitektoniskt intryck, inspirerat av Friedrich Hundertwassers värmeverk i Wien (se ref. 7). Denna mycket stora förändring av detaljplanen finns inte beskrivet i någon av detaljplanens handlingar, utan endast i Stockholm Stadsbyggnadsnämnds beslutsprotokoll, och har därmed inte varit föremål för varken samråd eller utställning, i strid mot 6:4§ Miljöbalken.

b) Länsstyrelsen skriver i sitt beslut att MKB har varit utställt för samråd under tiden den 3 augusti – den 14 september 2009. Länsstyrelsen har dock i sitt beslut helt förbiset att MKB:n uppdaterats ett antal gånger sedan dess. Den revision av MKB som fanns utställd under utställningsskedet är inte samma revision som ligger till grund för Stockholm Stadsbyggnadsnämnds beslut om antagande av detaljplaneärendet. Utställningsskedet av detaljplanen pågick t o m 2010-02-18. Efter utställningsskedet reviderades handlingarna i detaljplanen, inklusive MKB som reviderades 2010-03-26. Denna nya MKB innehåller mycket stora ändringar, bl a ett helt nytt förslag för hantering av dagvattnet samt även en analys av påverkan av landskapsbilden som tidigare saknades. Eftersom denna revision av MKB aldrig har ställts ut, varken i samrådsskedet eller utställningsskedet, fick aldrig FRÅS eller någon annan organisation eller person chansen att ge synpunkter på dagvattenhanteringsförslaget och landskapsbilden före antagandet av planen. Även detta strider mot 6:4§ Miljöbalken. FRÅS anser att de ändringar som gjorts i MKB är så stora så att ett nytt samråd borde utlysts, (se bilaga 1: 3a samt 4a).

c) Eftersom den tilltänkta anläggningen har betydande miljöpåverkan så uppfyller detaljplaneärendets MKB inte gällande lagstiftning då den på flertal väsentliga punkter hänvisar till frågor som skall lösas i MKB:n för miljöprövningsärendet, (se bilaga 4 punkterna risk, luft, vatten och buller). MKB:n i miljöprövningsärendet utgavs först 2010-06-14 och har i skrivande stund ännu inte kungjorts av Länsstyrelsen. Följaktligen var dessa punkter fortfarande olösta vid tidpunkten för Stockholms Stadsbyggnadsnämnds antagande av detaljplanen 2010-05-12.

VI. Länsstyrelsen har korrekt kommit till slutsatsen att ”Anläggningen kommer att bli väl synlig i närmiljön.”, men motiverar sin acceptans av den visuella påverkan på landskapsbilden med att större anläggningar är vanligt förekommande i en storstadsregion. I sitt beslut bortser dock Länsstyrelsen helt från det faktum att den planerade anläggningen kringgärdas av Flatens Naturreservat och att Nackareservatet är beläget på ett par hundra meters avstånd, samt att platsen utgör en getingmidja i en av Stockholms kvarvarande gröna kilar.

VII. Den Lokaliseringsstudie som ingår i detaljplanehandlingen tog inte hänsyn till omkringliggande Naturreservat samt Natura 2000 området (se bilaga 1: 1a). Eftersom WSP har medgivit att Lokaliseringsstudien behövde kompletteras på ett samrådsmöte i Miljöprövningsärendet i Älta 2010-04-12 (se ref. 5), så har Lokaliseringsstudien i efterhand uppdaterats av WSP 2010-06-11 (se ref. 6). Denna revision av Lokaliseringsstudien kommer att ingå i Miljöprövningsärendet som i skrivande stund ännu inte kungjorts av Länsstyrelsen. Följaktligen var den Lokaliseringsstudie som låg till grund för detaljplanens antagande felaktig. Länsstyrelsen har i sitt beslut valt att inte ens kommentera vår synpunkt om den

felaktiga Lokaliseringstudien. Inte heller har Länsstyrelsen gett sin syn på den uppenbart oseriösa hanteringen med att dokument, avsedda att ligga till grund för beslut, revideras efter att besluten är tagna. Lokaliseringsstudien, och därmed MKB, strider även mot PBL 2:2 § PBL.

VIII. Länsstyrelsen skriver i sitt beslut att; "Dagvattnet är avsett att omhändertas på markytan...". MKB:n däremot säger att vattnet ska kunna tas om hand både på markytan och genom infiltration och därmed urlakning till Ältasjöns våtmark. Det är härmed oklart vilken dagvattenhantering Länsstyrelsen anser vara "godtagbar".

BEVISNING

Föreningen Rädda Ältasjön hemställer att Regeringen före sitt beslut håller syn på fastigheten Solvärmen 1 samt på ön Tallholmen i Nackareservatet, för att bedömning ska kunna ske av hur en fabrik skulle uppfattas i den aktuella miljön samt vilken påverkan närvaron av en fabrik skulle ha på naturupplevelsen i Flatens Naturresevat samt Nackareservatet.

FÖRENINGEN RÄDDA ÄLTASJÖN

Genom sekreterare: Viveca Ring
c/o Gärdsmynen 3, 13837 Älta
070-736 10 89
viveca@improvementsweden.se
www.altasjon.nu

Referenser:

1. Stockholms Stadsbyggnadskontor, detaljplan för Solvärmen 1, DP 2008-20187-54
http://planer.sbk.stockholm.se/SBKPlanTemplates/SBKPlanDocuments_6291.aspx
2. Föreningen Rädda Ältasjöns utställningsyttrande mot detaljplanen, DP 2008-20187-54
<http://www.altasjon.nu/skrivelser/100218InlagaTillSthlmStadsbyggnadFRAS.pdf>
3. Om Föreningen Rädda Ältasjön
http://www.altasjon.nu/om_fras.htm
4. Naturvårdsverket: Handbok för Natura 2000 områden
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-0131-0.pdf>
5. WSP:s minnesanteckningar från samrådsmöte angående tillståndsansökan för produktion av biogas i Skarpnäck, 2010-04-12
http://www.altasjon.nu/skrivelser/100412_Minnesanteckningar_WSP_Alta.pdf
6. Lokaliseringsstudie för etablering av biogasanläggning i Stockholm, Uppdragsnummer 1832178000, Uppsala 2010-06-11
7. Stockholms Stadsbyggnadsnämnds Protokollsutdrag, Sammanträdesdag 2010-05-12
<http://planer.sbk.stockholm.se/SBKPlanTemplates/DocumentDownload.aspx?FileId=1647247&FileName=Protokollsutdrag.PDF&DataSource=2>
8. RÅ 2006 ref. 88
9. C-98/03, kommissionen mot Tyskland, REG 2006 s. 1-53, punkt 40, och C-6/04, kommissionen mot Förenade kungariket, REG 2005 s. 1-9017, punkt 54
10. Prop. 1994/95:230 s. 78

Bilagor

1. Föreningen Rädda Ältasjöns överklagande till Länsstyrelsen av Sth Stadsbyggnadsnämnds antagande av detaljplanen, daterad 2010-06-12, utan bilagor.
2. Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som är inlämnad till Länsstyrelsen i Stockholms Län s. 38-41
3. Rapport från Stockholms Universitet om ”Groddjur i en föränderlig värld”
4. Särskild sammanställning enligt miljöbalken för detaljplan för del av Solvärmen1 inom stadsdelen Flaten i Stockholm, Dp 2008-20187-54
5. Miljöaktuellt nr 9, årgång 37 – November 2010
6. Bevarandeplan för Söderbysjön-Dammtorpssjön Natura 2000 område
7. Dagvattenstrategi för Nacka Kommun

Bilaga 1.

Föreningen
RÄDDA ÄLTASJÖN

Länsstyrelsen i Stockholms Län
Stockholms Stadsbyggnadsnämnd
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

Älta 2010-06-12

Överklagande från föreningen Rädda Ältasjön av antagandet av detaljplaneärendet för fastigheten Solvärmen 1, DP 2008-20187-54

Föreningen Rädda Ältasjön överklagar härmed Stockholms Stadsbyggnadsnämnds beslut den 12 maj 2010 att anta detaljplanen för del av Solvärmen 1, DP 2008-20187-54 (se ref 6).

Den nya detaljplanen på fastigheten Solvärmen 1 medger byggnation av en biogas- och biogödsselfabrik intill Ältasjöns västra strand.

I januari i år fick av en slump Rädda Ältasjön reda på att Swedish Biogas planerar att bygga en biogas och biogödsselfabrik intill Ältasjön. Vid årsskiftet 2009/2010 totalavverkades ekskogen, marken schaktades och fylldes ut och spränghål borrades. Paradoxalt nog var det den olovliga byggstarten som gjorde att Ältas invånare fick reda på fabriksplanerna. En Ältabo och medlem i Rädda Ältasjön såg kalhygget och ringde några telefonsamtal för att kontrollera vad som skedde.

Den föreslagna anläggningen försämrar närmiljön bl a genom att:

- ❑ Friluftslivet i Flatens Naturreservat och Nackareservatet påverkas negativt
- ❑ Vattnet i Ältasjön och sjöarna nedströms, inklusive Natura 2000 området tillförs dagvatten från en av landets största biogas och biogödsselfabriker
- ❑ Ältasjöns västra strand som idag kantas av skog förfulas med ett flertal 25 meter höga fabriksbyggnader insprängda i Flatens Naturreservat
- ❑ Utsläpp av giftiga och illaluktande gaser kan blåsa in över naturreservaten, över Skarpnäck och över Älta
- ❑ Den tunga trafiken på Flatenvägen ökar kraftigt

Föreningen Rädda Ältasjön har samlat in cirka 3900 namnunderskrifter mot biogasfabriken, främst från boende i Älta och Skarpnäck, se bilaga 1. Med andra ord finns det en mycket stark opinion i Älta mot det planerade bygget.

Föreningen Rädda Ältasjön anser att det beslutsunderlag som ligger till grund för antagandet av detaljplaneändringar har stora brister och innehåller felaktigheter:

Brister/felaktigheter i detaljplaneändringsärendets handlingar

WSP har på uppdrag av Stockholms kommun gjort en Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6:3§ Miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningar ska enligt 6:12§ Miljöbalken innehålla:

- en beskrivning av verksamheten (lokalisering, utformning och omfattning)
- skyddsåtgärder
- försiktighetsmått
- uppgifter om effekterna på människors hälsa och miljön
- en redovisning av alternativa platser och utformningar, inklusive nollalternativ
- en icke-teknisk sammanfattning

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är på väsentliga punkter bristfällig och felaktig.

1) Lokaliseringsstudie

Den lokaliseringstudie som refereras i handlingarna är undermålig och måste göras om. Föreningen Rädda Ältasjön anser att en sedvanlig grundlig utredning av lokaliseringen måste göras baserat på det totalt miljömässigt bästa alternativet. Följande felaktigheter har begåtts:

- a) Lokaliseringsstudien redovisar eller tar inte hänsyn till närheten naturreservaten, trots att detta ska beaktas enligt tydliga kriterier i studien. En möjlig förklaring är att gamla kartor kan ha använts när studien gjordes. Nackareservatet inrättades 2007
- b) Lokaliseringsstudien gjordes för att analysera en lokalisering i Sofielund, Huddinge. Skarpnäck behandlades översiktligt i analysen eftersom det inte ansågs vara ett bra lokaliseringsalternativ, enligt studien. Detta trots att hänsyn dessutom ej tagits till den olämpliga placeringen intill naturreservaten vilket i realiteten gör platsen ännu mer olämplig
- c) Lokaliseringsstudien gjordes för LNG & biogasanläggning. Den aktuella anläggningen är endast en biogasanläggning. Rimligen kräver detta en förnyad lokaliseringstudie
- d) Stockholms Gas erkände på ett möte i Älta 2010-04-12 att lokaliseringstudien ej är komplett och ska uppdateras. Dock skedde ingen uppdatering innan detaljplanen antogs
- e) Lokaliseringsstudien analyserar inga alternativ utanför Stockholms Stads närområde, trots att spannmålsråvaran till största delen finns i Sörmland söder om Södertälje, med ett genomsnittligt transportavstånd av 50 km. Lika långt är det till avsättningsområdena för den producerade biogödseln. Rimligen borde alternativa lokaliseringar i närheten av råvaran utredas. Det står uttryckligen i studien att anläggningen med fördel placeras nära råvaran, vilket innebär att när de olika alternativen vägs så måste den negativa miljöeffekten av transporter tas i beaktande. Rädda Ältasjön ifrågasätter lämpligheten av anläggningens lokalisering, långt från råvarorna, enligt Miljöbalken 2:2§
- f) Det torde vara rimligt att en utredning av att nettoenergiproduktionen görs vid lokalisering av en biogasanläggning, eftersom själva anledningen att bygga den är att spara energi och minska koldioxidutsläpp. Ingen sådan utredning har visats i handlingarna. Eventuellt kommer de omfattande transporter av råvara och biprodukter som en fabriksplacering på Solvärmen 1 medför helt ta ut miljönyttan med biogasen. Detta skulle medföra en negativ nettoenergieffekt, d v s en miljöförlust. En beräkning av den totala miljöeffekten måste därför upprättas varvid redovisning ska ske bl a av varifrån råvaran ska upphandlas samt vart restprodukt ska transporteras.

- g) Stockholm Gas AB slöt 2009 ett avtal med Stockholms Lokaltrafik om försäljning av cirka 40 % av fabriken biogasproduktion till SL:s biogasbussar. I avtalet står det att gasen skall produceras av en anläggning lokaliserad i Skarpnäck. P.g.a. avtalet verkar de andra alternativa lokaliseringarna av biogasanläggningen inte ha utretts och lokaliseringsstudien är ett spel för gallerierna.

2) Friluftsliv

Fabriksmarken är belägen på en av Stockholms gröna kilar, 200 meter från Ältasjön och omgärdad av Flatens naturreservat samt nära Nackareservatet och 900 meter från ett Natura 2000 område. Anläggningen skär den gröna kilen mitt itu, precis där den är som smalast

- a) Under våren 2010 färdigställdes den gångväg som leder runt Ältasjön, och som redan har blivit ett mycket uppskattat promenad och joggingstråk för såväl Ältabor som Skarpnäcksbor. Gångvägen utgör den enda förbindelsen mellan Flatens naturreservat och Nackareservatet. Den passerar cirka 150 meter från den planerade fabriken. P.g.a. lukt och fabriken dominerande siluett kommer dock naturupplevelsen att förstöras, och många kommer sluta att använda gångvägen. MKB:n nämner inte ens gångvägen och tar därmed inte hänsyn till den investering som gjorts eller det värde som gångvägen har
- b) Entrén till Flatens Naturreservat, flitigt använd av boende i Skarpnäck, skymms av fabriken.
- c) Tiotusentals människor rör sig i Flatens Naturreservat och Nackareservatet, och passerar i närheten av anläggningen, till fots, på cykel, med båt, kanot, eller på skridskor eller skidor vintertid. Det finns en stor risk att friluftslivet i området minskar kraftigt p.g.a. lukt, försämrade vattenkvalitet, ökad trafik samt fabriken påverkan på landskapsbilden. Någon grundlig utredning av påverkan på friluftslivet har inte gjorts i MKB
- d) Att skära av en av Stockholms gröna kilar går stick i stäv med Storstockholms strategi att bevara sina resterande gröna kilar. Någon hänsyn till detta har inte tagits

3) Dagvattenhantering

Ältasjön ligger överst i ett sjösystem som utgör 50 % av Nackas sjöyta. Endast en tredjedel av sjön ligger i Stockholms Stad, resten ligger i Nacka. Sjön är grund, näringsrik och klassad som känslig enligt både Nacka Kommuns och Stockholms Stads Dagvattensstrategier. Fastigheten Solvärmen 1 ligger intill en våtmark vid Ältasjöns västra strand. Fastigheten sluttar ned mot sjön och ligger i sin helhet i sjöns avrinningsområde. Dagvattnet från fastigheten leds i ett rör under Tyresöleden och ut i Ältasjön via den våtmark som ingår i Flatens naturreservat. Gränsen mellan Flatens naturreservat och Nackareservatet går i kommungränsen i Ältaån, ca 300 meter norr om planområdet. Avståndet mellan Solvärmen 1 och öppet vatten i Ältasjön är ca 200 meter. 700 meter nedströms i Ältaån börjar Söderbysjön-Dammtorpsjöns Natura 2000 område. Dessa sjöar är klassade som mycket känsliga

- a) Under utställningen av detaljplanen existerade inget reellt dagvattenhanteringsförslag att ta ställning till. Det ursprungliga förslaget sammanfattades i ett PM som aldrig ställdes ut med de andra handlingarna i detaljplaneärendet. När Rädda Ältasjön fick tag på detta PM via omvägar, så visade det sig att det inte bara var komplett undermåligt, men att det också var behäftat med ett flertal grova fel. Resultatet blev att efter att Rädda Ältasjön och ett flertal andra sakägare yttrat sig mot detta, skrevs dagvattenhanteringsförslaget om från grunden. Ingen utställning av det nya dagvattenhanteringsförslaget har skett, och därmed har det inte funnits någon

möjlighet för sakägarna, såsom Rädda Ältasjön, att lämna sina synpunkter på detta helt nya förslag till dagvattenhantering. Rimligen borde det helt nya dagvattenhanteringsförslaget ha ställts ut och berörda parter getts möjlighet att yttra sig gentemot detta

- b) I handlingarna har man gjort följande bedömning: *”Då all råvaruhantering är sluten och antalet transporter är lågt bedöms dagvattnet från fastigheten innehålla en låg föroreningshalt enligt dagvattenstrategin.”* Denna bedömning kan ej göras utan att analysera tillvägagångssättet vid de 36 lassningar och lossningar av tunga fordon som kommer att ske dagligen vid fabriken. Inget läckage till dagvattenledningen kan tillåtas vid lassning och lossning
- c) Det nya dagvattenhanteringsförslaget är i direkt strid med Nacka kommuns dagvattenstrategi (ref 5), som kräver att dagvatten från industrifastigheter måste renas före utsläpp i sjösystem, genom att samla det inom området och låta det passera en reningsanläggning med slamavskiljning, biologisk nedbrytning och närsaltsreduktion. Det filter som enligt handlingarna avser att filtrera dagvattnet som efter fördröjning leds ut i Ältasjön kan knappast uppfylla dessa villkor
- d) Hanteringen av dagvattnets innehåll av tungmetaller och andra skadliga ämnen behandlas inte, trots att detta krävs i 6:12§ 6 pkt Miljöbalken. Det filter som enligt handlingarna filtrerar dagvattnet klarar ej att rena lösta föroreningar, som tungmetaller
- e) Anläggning kommer att hantera upp till 1200 ton järnklorid per/år. MKBn behandlar inte de risker som detta medför. Redan små utsläpp av järnklorid i dagvattnet skulle ge förödande konsekvenser för djurlivet i sjösystemet, inklusive Natura 2000 området. Det filter som enligt handlingarna avser att filtrera dagvattnet klarar ej att rena järnklorid
- f) Analys av årsutsläpp av fosfor och kväve saknas trots att Natura 2000 området nedströms inte får tillföras näring, enligt bevarandeplanen för Natura 2000 området. Det filter som enligt handlingarna avser att filtrera dagvattnet klarar ej att rena fosfor och kväve
- g) Konsekvenser av utsläpp av olja och kemikalier behandlas ej
- h) MKB behandlar inte påverkan på Natura 2000 området nedströms, trots krav på detta i 6:12§ 4 pkt Miljöbalken, även för verksamheter utanför området (se ref 4). Enligt RÅ 2006 ref 88 anges att en utredning av påverkan på Natura 2000-område måste ske för att en MKB ska vara fullständig. Det torde vara klart att en sådan utredning inte finns i MKB. Enligt bevarandeplanen för Söderbysjön-Dammtorpssjöns Natura 2000 område (se ref 6) får tillförseln av näringsämnen inte ökas, inte heller får vattnet grumlas eftersom det kan ge påverkan på de listade naturtyperna och arterna. Enligt Miljöbalken måste påverkan på skyddade arter och naturtyper utredas, och denna utredning bevisa att påverkan ej kan ske. I tveksamma fall skall den s k försiktighetsprincipen gälla, d v s tillstånd medges ej. Det krävs regeringsbeslut på att tillstånd för verksamheten skall kunna ges, om inte påverkan på arterna och naturtyperna kan uteslutas

4) Landskapsbild

Fabriken ger mycket stor påverkan på landskapsbild, särskilt för boende i Älta. Ältas bebyggelse ligger i en halvcirkel runt Ältasjön. Mitt i den skogskantade västra stranden gapar sedan årsskiftet ett naket berg som ett sår, där ekskogen har skövlats. Om fabriken byggs, klyvs stranden i två delar av en 100 meter bred fabrik med 25 meter höga byggnader, vilket förstör landskapsbild för boende i Älta

- a) I den revision av MKBn som gjordes till utställningen av detaljplanen utreddes inte påverkan på landskapsbild ifrån Älta. Efter att Rädda Ältasjön och ett flertal andra

sakägare yttrat sig mot detta, så utökades förslaget med en trädplantering på motorvägsvallan mot Tyresöleden samt en illustration av påverkan på landskapsbilden från Älta. Ingen utställning av det nya förslaget har skett, och därmed har det inte funnits någon möjlighet för sakägarna, såsom Rädda Ältasjön, att lämna sina synpunkter på detta.

- b) Den illustration som visar påverkan på landskapsbilden från Ältasjöns östra strand är felaktig. Delar av den grönska som är inritad i förgrunden existerar inte i verkligheten
- c) Utredning av påverkan på landskapsbilden under vinterhalvåret då träden är avlövide saknas
- d) Ingen utredning av påverkan på landskapsbilden ifrån den i Nackareservatet belägna ön Tallholmen i Ältasjön har gjorts. Ön och dess omgivning har stort rekreativt värde och används flitigt sommartid av fiskare, campare och kanotister för picnic, bad och övernattnig i tält. Vintertid så stannar långfärdsskridskoåkare, skidåkare samt barnfamiljer på ispromenad på ön för att t ex grilla korv. Dessutom brukar ett stort antal pimpelfiskare samlas på isen runt om ön
- e) I Stockholms Stadsbyggnadsnämnds antagande av detaljplanen beslutas att anläggningen ska ges ett arkitektoniskt uttryck, inspirerat av Friedrich Hundertwassers värmeverk i Wien. Detta beslut går direkt emot MKB som föreskriver att fabriken ska ha dov kulör. Detta är en mycket väsentlig förändring i detaljplanen som alltså skett helt utan samråd eller möjlighet till yttrande
- f) Den trädplanering som planeras på motorvägsvallan mot Tyresöleden borde beskrivits i detalj; med arter, planterings längd och bredd, storlek på träden vid plantering samt förväntad tillväxttakt. Inte heller finns någon utredning av trädplanterings möjlighet att grönska och frodas då planteringen utförs på en motorvägsvall med vägsalt, avgaser, partiklar och vibrationer som kan påverka tillväxten på träden negativt. Ej heller utreds om en plantering på en motorvägsvall kan anses trafiksäkert. Av denna anledning förefaller förslaget orealistiskt
- g) I den särskilda sammanställningen enligt Miljöbalken som upprättats i detaljplaneändringsärendet anges även att en trädplantering samt plantering av markvegetation skall göras längs Flatenvägen. Dessa planteringar beskrivs inte i MKBn
- h) I MKBn utreds ej hur gasledningen skall dras ifrån fastigheten. Rimligen borde detta gjorts för att säkerställa att den ekkorridor som sparats inte påverkas av ledningsdragningen

5) Luft

Biogasproduktion kan orsaka stora utsläpp av giftiga och illaluktande gaser, bl a svavelväte, som sprids i vindriktningen. Närmsta bostadsområdet ifrån anläggningen i Skarpnäck ligger på 300 meters avstånd, Älta på 1100 meters avstånd. Dessutom omgärdar naturreservaten fabriken i alla riktningar.

- a) I MKB omnämns en biogasanläggning på Händelö i Norrköping som jämförelseobjekt. Den påstås i handlingarna ligga 700 meter i vindriktningen från ett bostadsområde. Vid kontrollmätning visar det sig att avståndet är det dubbla, cirka 1400 meter
- b) Ett aktivt kolfilter som ska ta bort det illaluktande svavelvätet föreslås i den uppdaterade MKBn. Denna lösning och dess avsedda effekt borde ha beskrivits i detalj, före utställning av detaljplanen. Fortfarande saknas en detaljerad beskrivning i MKBn

- c) Tillvägagångssätt vid lastning och tömning av fordon, och eventuella luktläckage vid dessa tillfällen redovisas inte

6) Trafik

- a) Trafikfaror på Flatenvägen samt vid på- och avfarterna mot Tyresöleden och Ältavägen är inte tillräckligt analyserade. Rädda Ältasjön befarar att riskerna är extra stora under sommarmånaderna när hundratals barn trafikerar vägen till och från Flatenbadet under dagtid
- b) Buller från biogas- och biogödselanläggningen jämförs med bullret från trafiken på Tyresövägen under högtrafik. Eftersom anläggningen är i drift alla dagar i veckan året om borde redovisningen av buller även visat den ökning av buller som uppkommer under t ex sommarmånader då färre bilar trafikerar Tyresöleden samt fler människor befinner sig i området intill anläggningen
- c) I den särskilda sammanställningen enligt Miljöbalken som upprättats i detaljplaneändringsärendet angavs att en vall, minst tre meter hög, ska anläggas vid Tyresöleden för att förhindra katastrofer med avåkande fordon. Denna vall eller mur är inte beskriven i MKBn, och ej varit föremål för utställning av planen. Det är bl a viktigt att bullerabsorberande material används i en eventuell mur, så att bullret från motorvägen inte reflekteras ut mot Ältasjön. Dock har inte Rädda Ältasjön beretts möjlighet att lämna dessa synpunkter
- d) I den särskilda sammanställningen enligt Miljöbalken som upprättats i detaljplaneändringsärendet anges även att fler trafiksäkerhetshöjande åtgärder ska utredas, men någon sådan utredning har inte gjorts i detaljplaneärendet

Föreningen Rädda Ältasjön anser även att ett stort antal formfel begåtts i detaljplaneändringsprocessen:

Formfel som har begåtts i detaljplaneändringsprocessen

7) Olovlig avverkning

- a) MKBn har reviderats under januari, efter att skogen totalavverkades och markuppfyllnad gjorts. I den uppdaterade upplagan av MKB har man ändrat följande stycke:
”Det finns risk för en försämring för spridning av ek och eklevande arter. Detaljplanen har dock utformats så att den jätteek (hålek) som finns inom området sparas. Dessutom ska friska ekar med en stamdiameter över 30 cm sparas inom ett utmärkt område inom den bebyggelsefria zonen närmast Tyresövägen. Ingen utfyllnad får heller göras inom detta område. Detta gör att de negativa konsekvenserna med avseende på områdets ekmiljöer mildras”
till
”Detaljplanen har dock utformats så att ett minst 50 meter brett ekområde i den västra delen av planområdet säkerställs som spridningskorridor för ek och eklevande arter. Som grönkompensation säkerställs ett stort antal större ekar inom naturmark vilka friställs från sly. Detta gör att de negativa konsekvenserna med avseende på områdets ekmiljöer mildras. Ekkorridoren gör att spridningsmöjligheterna för eklevande arter bevaras mellan de norra och södra delarna av Flatens naturreservat.”

Rädda Ältasjön ifrågasätter Miljökonsekvensbeskrivningens opartiskhet då man ändrar uppgifter och rekommendationer i efterhand när markarbetena har påbörjats och ekskogen redan skövlats.

- b) Avverkning samt avsevärda markarbeten såsom bortschaktning av massor, utfyllnad samt borrning i berget utfördes kring årsskiftet, trots att detaljplanen ej hade antagits. Då Ältabor uppmärksammade markarbetena gav Stockholms Stadbyggnadskontor genast ett föreläggande om att avbryta arbetet. Marklovets samt dess utnyttjande är troligen felaktiga då:
- i) Om marklovets beviljades på den befintliga detaljplanen från 1982 begicks följande tjänstefel:
    - (1) Detaljplaner äldre än 15 år är ogiltiga. Därmed får man inte bevilja marklov baserat på dessa
    - (2) Ett marklov baserat på en detaljplan får inte hänvisa till en annan detaljplan för samma fastighet
    - (3) Den befintliga detaljplanen medger bygglov för byggnad på högst 5 meter. Detaljplaneändringen avser byggnader upp till 25 meter
  - ii) Om marklovets beviljades på detaljplaneändringsförslaget begicks istället följande tjänstefel:
    - (1) Markarbeten får inte påbörjas förrän detaljplaneändringen vunnit laga kraft, enligt 8:18a§ PBL vilket skulle ha meddelats under villkor i beviljandet
    - (2) I proposition 1990/91:146 sid 52 står det att ”utnyttjande av möjligheten till villkorande lov begränsas till fall i vilka någon konflikt om planbeslut inte föreligger”. Redan 2009-02-23 hade MCK Dalton skrivit ett yttrande där man mycket kraftigt protesterar mot detaljplaneändringen. Samrådet i planskedet pågick mellan 2009-07-09 till 2010-02-18. Under utställningen inkom ca 160 synpunkter
- c) Uppfyllning av marknivå med ca två meters höjd har gjorts på en sträcka närmast Tyresövägen. Marklovshandlingarna ger inget tillstånd till detta
- d) Enligt 4:8§ Miljöbalken krävs tillstånd för arbeten såsom avverkning, schaktning, grävning, sprängning i närområden till Natura 2000 område som kan påverka miljön i Natura 2000 område. Något sådant tillstånd existerar inte, enligt Rädda Ältasjöns vetenskap
- e) Nära 2,5 hektar skog, även de skyddsvärda ekarna med diameter över 30 cm, avverkades i strid mot marklovets. Även jätteeken (av klass 2) avverkades. En anmälan om olovlig avverkning är under behandling av Stockholms Stadsbyggnadskontor

8) Uteblivet samråd

Enligt miljöbalken och PBL skall samråd i god tid ske med parter som antas bli särskilt berörda. Detta samråd skall ske före ansökan om tillstånd och framtagning av Miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

- a) I strid med 6:4§ Miljöbalken så har inget samråd har överhuvudtaget skett med någon person, organisation eller förening i Älta. Vidare har ingen information gått ut till enskilda fastighetsägare, Ältasjöns Fiskevårdsområdesförening, Rädda Ältasjön, Ältens Fiskeklubb eller andra parter i Älta under planskedet (samrådet) 2009-07-09 till 2010-01-14 eller vid tidpunkter för utställningen av detaljplaneförslaget
- b) I februari 2009 genomfördes ett skriftligt samråd i Miljöprövningsärendet. Nacka Kommun fanns ej med bland de 27 stycken sakägare som fick delta
- c) Vi finner det även anmärkningsvärt att Stockholms Stad inte samråder med Nacka kommun i detta ärende, särskilt som fabriken ligger nära kommungräns med dagvattenutsläpp och luktutsläpp in i Nacka Kommun

Sakägarskap

Rädda Ältasjön är en förening som bildades 1975 med syfte att bevaka och förbättra miljö i och kring Ältasjön. Föreningen har i dagsläget cirka 130 medlemmar. Under föreningen Rädda Ältasjöns 35 verksamhetsår har sjöns miljö sakta förbättrats och vattnet är numera tjänligt i hela Ältasjön. En badplats vid Älta IP har restaurerats och en annan badplats vid Stensö är under restauration, med återinvigning i juni 2010. Flera åtgärder har under åren genomförts, bl a muddring av Ältaån, muddring av en vik intill Stensö samt en skärmbassängsanläggning vid Kasbyviken som anlagts för att rena dagvatten från Tyresöleden.

Eftersom bygget av fabriken ger betydande miljöpåverkan så är det frågan om ett utökat sakägarskap enligt Miljöbalken. Föreningen Rädda Ältasjön (FRÅS) torde anses vara sakägare i överklagande av Stockholms stads antagande av detaljplanen för Solvärmen 1 i Skarpnäck då vi består av och representerar de personer, främst Ältabor, som i samarbete med Stockholms stad och Nacka Kommun aktivt har arbetat med miljöarbete för en levande och frisk Ältasjö i 35 års tid. Vi har även med vår långa erfarenhet tillgodogjort oss en mycket stor kompetens gällande miljöarbete i och kring Ältasjön och har i tidigare frågor som rör påverkandet av vattnet och landskapet i och kring Ältasjön ansetts vara viktiga samarbetspartners för såväl Stockholm Stad som Nacka kommun. Mer information om föreningen finns på föreningens websida, www.altasjon.nu (se ref 3).

Föreningen Rädda Ältasjön har under detaljplanens utställningstid lämnat in ett yttrande med synpunkter som ej tillgodosetts (se ref 2).

Föreningen Rädda Ältasjön yrkar, med stöd av våra medlemmar, på att Länsstyrelsen i Stockholms Län skall upphäva antagandet av detaljplanen, på grund av de ovan anförda bristerna i beslutsunderlaget och formfelen i detaljplaneändringsprocessen.

Föreningen Rädda Ältasjön yrkar på att Länsstyrelsen före sitt beslut håller syn på fastigheten Solvärmen 1 samt på ön Tallholmen i Nackareservat, för att bedömning ska kunna ske av hur en fabrik skulle uppfattas i den aktuella miljön samt vilken påverkan närvaron av en fabrik skulle ha på naturupplevelsen i Flaten respektive Nackareservaten.

Föreningen Rädda Ältasjön ansöker även om anstånd till den 7 juli 2010 med att inkomma med kompletterande grunder och bevisning p.g.a. sammanställning pågår av diverse utredningar och rapporter som ska åberopas som skriftlig bevisning i ärendet.

FÖRENINGEN RÄDDA ÄLTASJÖN

Ordförande Rädda Ältasjön Bernt Mattsson
Ombud Viveca Ring
Gärdsmygen 3, 13837 Älta
070-736 10 89
viveca@improvementsweden.se
www.altasjon.nu